

וכבר כתבנו דאפשר אינו עובר על כל יחל כיון שהוא לא נדר ואפשר לומר ג"כ שאינו עובר על ב"ת אם טמא עצמו דבסוגיא דכל תאחר הוא אבעיא בש"ס אם יורש עובר על ב"ת כי יודר נדר א"ר והא לא נדר א"ד כו' ואיפשט מעמך פרט ליורש ויוכל להיות דמהאי טעמא מיעט רחמנא דהוא לא נדר אם כן בנזירות אביו אפשר דאינו עובר על ב"ת.

והנה לעיל כתבתי דדעת התו"ט בדעת הר"מ דסובר דנתבטל הנזירות בגדלותו ובאמת אין הדבר מוכרח בדעת הר"מ ואפשר סבירא ל' כשיטת רש"י דאין נתבטל הנזירות בגדלותו. ובוה מיושב קושי בעל שער המלך בהלכות מ"א שם על הא דבמכו' אמרינן יש חורש כו' ונזיר וכהן בבית הקברות וקא חשיב שמנה לאוים חד לאו בנזירות הא איכא עוד שני לאוים בנזיר ב"י וב"ת אם כן הו"ל עשרה לאוים. ולפמ"ש נוכל ליישב דהבעל ש"א ושער המלך הקשו האיך מחייב על כהן ונזיר האיך חל איסור נזיר על כהן הא אין איסור חל על איסור ותי' דנדר במופלא סמוך לאיש למ"ד שהוא מדאורייתא ובאים כאחד וע"ש בס"י מ"א והקשה האיך מתיישב המשנ' למ"ד מופלא לאו דאורייתא ולא נוכל לאוקמה שהדירו אביו דנתבטל הנזירות כשהגדיל. ולפמ"ש אפשר דדעת הר"מ דאינו מתבטל אם כן איירי כה"ג אם כן אין כאן רק לאו אחד דנזירות כי כל יחל אינו עובר כמ"ש וכן ב"ת אינו עובר כיון שהוא לא נדר ע"כ אינו רק שמונה לאוים. ואל יקשה לך לדעת הר"מ דסובר מופל' הוא מן התורה אם כן כיון דרוצה שם לחשוב לאוי' הרבה לחשוב במופלא וחייב יותר אפשר לומר כיון דנדר בקטנות הו"ל ג"כ כמו שלא נדר הוא ואינו עובר ג"כ על ב"ת וכ"ו כתבתי בדרך אפשר ובאתי רק לעורר.

וע"י לעיל בפ' אמור כתבתי ותלמד לכאן היכי דהיה כהן נזיר וטמא לקרוביו דמחמת הכהונה אינו מוזהר על קרוב לכאורה אין לוקין רק משום לאו דנזיר. אך באמת להסוברים דטומאת כהן בקרובים הוא רק דחוי' אם כן כאן על כל פנים אסור לטמאות מחמת נזירות אם

כן לא נדחה הכהונה ג"כ כיון דאסור מאיזה טעם שיהיה אם כן לוקין משום לאו דכהונה ג"כ ע"י לעיל בפ' אמור שכתבתי רבותא יותר. ולענין ספק טומאה ברה"י ורה"ד לענין תגלחת יתבאר בעזה"י במצוה דלקמן. ולענין אם עובר על הלאוין נתבאר לעיל בפ' אמור ע"י שם הרבה ענינים ותלמד לכאן:

וכן מענין המצוה מה שאמרו (נזיר מד ע"א), שהמטמא הנזיר אם היה הנזיר מזיד לוקה, וזה שטימאו עובר משום (ויקרא יט לד) ולפני עור וגו', ואם הנזיר שוגג וזה שטימאו מזיד אין אחד מהן לוקה, ולמה אינו לוקה המטמא הנזיר, לפי שנאמר בנזיר (במדבר ו ט) וטימא ראש נזרו, כלומר שאין חיוב מלקות אלא בו כשהוא מטמא מדעתו. ויתר פרייה במסכת נזיר [שם].

ונוהג איסור זה בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות, ועובר על זה וטימא עצמו במזיד בצדדין שביארנו לוקה. וכתב הרמב"ם זכרונו לברכה (נזירות ה, כ-כא) שהנזיר שטימא עצמו במזיד יתחייב ארבע מלקות, משום לא יטמא, ומשום לא יחל דברו, ומשום לא תאחר לשלמו ומשום לא יבא, אם היתה ביאה וטומאה באין כאחת.

שעו. מצות גילוח הנזיר והבאת קרבנותיו.

שיגלח הנזיר שערו ויביא קרבנות כשישלים נזירותו, וכן כשיטמא שנאמר וביום מלאת ימי נזרו וגו' וכן וכי ימות מת עליו וגו'. ואמרו בספרא (מצוה ב, ו) שלושה מגלחין ותגלחתן מצוה, הנזיר והמצורע והלויים, אולם שלושה אלה אינם שוים לכל דבריהם שגילוח הלויים היה לשעה כמדבר ואינה נוהגת לדורות וגילוח מצורע ונזיר מצוה ונוהגת לדורות. וכתב הרמב"ם זכרונו לברכה (סו"מ עשה צג) ששני גילוחים אלו של נזיר, שהן גילוח טומאה וגילוח טהרה אין ראוי למנותן כי אם מצוה אחת, לפי שענין גילוח טומאה אינו מצוה בפני עצמה, כלל, אלא דין מדיני הנזירות הוא שביאר הכתוב שאם נטמא הנזיר בימי הנזירות שיגלח ויביא קרבן ואז ישוב ויגדל פרע בקדושה ככתחילה מנין כל ימי הנזירות שאסר על נפשו, כמו שיש למצורע גם כן שתי תגלחות והן מצוה אחת, ואחר שאין זה עיקר המצוה אלא דין מדיני אין ראוי למנותו מצוה בפני עצמה, וכמו שביאר הרב זכרונו לברכה בספר המצות שלו בעיקר השביעי. ובסדר מצורע (מצוה קעד) כתבתי גם

מצוה שעו, מצות גילוח הנזיר והבאת קרבנותיו שיגלח הנזיר שערו ויביא קרבנותיו כשישלים נזירותו וכן כשיטמא שנא' וביום מלאת ימי נזרו כו'. ושני התגלחות והקרבנות הן בנטמא והן במלאת ימי נזרו דהיינו תגלחת טהרה נחשבים למצוה אחת כמבואר בר"מ ובהרהמ"ח ודינים אלו מבוארים בר"מ בפ"ו

עד סוף הלכות נזירות ובעזה"י אכתוב בקיצור קצת הדינים כדרכי. נזיר בין נזיר ל' יום או זמן ארוך שנטמא באותם טומאות מן המת שהנזיר מגלח ונחשבים שם בר"מ ובהרהמ"ח במצוה הקודמת בין במזיד בין בשוגג בין באונס בכל ענין שנטמא סופר שבעה ימים ומזה בג' וז' ככל טהרת מצורע וטובל וביום השמיני מביא קרבנות כמו שיתבאר ומגלח ביום השביעי ותיכף לאחר הבאת קרבן כמו שיתבאר איזה קרבן מתחיל למנות הנזירות שקיבל עליו מחדש והימים הראשונים שמנה קודם הטומאה אינם עולים לו כלל ומונה נזירות חדשה ואח"ז מגלח ומביא קרבנות טהרה ככל הנזירים ודוקא שנטמא ביום ג' לנזירותו או מג' ואילך אבל אם נטמא ביום א' או ביום ב' לנזירותו אינו סותר רק מזה ושונה וטובל ומביא קרבנות בח' ואח"ז משלים עליהם כגון אם נדר ל' יום ונטמא תיכף ביום הראשון משלים אח"כ כ"ט יום ואם ביום ב' משלים אח"כ כ"ח יום דיום שנטמא עולה ג"כ למנין הנזירות ע"ש בסוגיא אך אם נטמא ביום הג' סותר לגמרי והימים הראשונים אינם עולים והוא גזירת הכתוב דדוקא ביום הג' סותר דכתיב והימים הראשונים יפלו ע"י בסוגיא ועיין בכ"מ ובלחם משנה שהאריכו בזה. ודעת הר"מ דאף דקודם ג' אינו סותר מכל מקום צריך להביא קרבן טומאה ומשלים עליהם אבל דעת התוס' דקודם ג' אינו מביא קרבן כלל ומשלים.

ודע שאיני צריך לפרש בכ"פ כלל זה נקוט בידך דתגלחת וקרבנות הם אחד דאם אינו חייב בקרבנו' אינו מגלח ואם מביא קרבנות מגלח ג"כ ע"כ פעם אני כותב מגלח וקרבנו' בכלל ופעם אני כותב מביא קרבנות ותגלחת בכלל וכן להיפוך אם אינו מגלח אינו מביא קרבנות וכתבתי כי מביא קרבנות אינו מגלח דפעם אני כותב כן ופעם כן כי הוא אחד. ודעת התוס' מובא ג"כ בלחם משנה כאן בפ"י. נטמא ביום מלאת כגון נזיר ק' ימי' ונטמא ביום מאה סותר את הכל ומגלח ועיין בכ"מ שהקשה על הר"מ דלר"א

שאלות ותשובות

ח"א סי' יז

בית הלוי

צא

עוד הקשה השעה"מ היאך חל איסור נזיר על כהן ועל כרחק הוי בכולל והנה על זה אי אפשר לומר כתירוצינו דהא נזיר על כהן לא הוי חמור על קל דיש חומר בכהן שקדושתו קדושת עולם משא"כ בנזיר והרי במס' נזיר דף מ"ז [ע"א] ס"ל לחכמים דנזיר וכהן הדיוט שפגעו במת מצוה דיטמא נזיר ולא כהן הדיוט ומהאי טעמא דקדושתו קדושת עולם וא"כ היאך חל והרי הך משנה לא ס"ל כולל. ועיין בש"א סי' ס' שתירץ קושייתו דמקרא ידעינן דנזיר חל על כהן:

ובהך סוגיא דמכות יש לי סברא מחודשת והנני כותבה כאן יען ששייך להדברים הנאמרים בסי' שלמעלה מזה דהנה בחשבון השמונה לאוין נחלקו רש"י והתוס' וכולם לא חשבו בנזיר רק לאו אחד וכן הוא בפ"י המשנה להרמב"ם והוי קשה לי טובא מהא דאיתא בנדרים דף ג' [ע"א] מה נדרים עובר בכל יחל ובל תאחר אף נזירות עובר כל יחל ובל תאחר וא"כ הא ניתוספו עוד ב' לאוין בנזיר וצריך להיות לוקה עשרה ובשלמא להרא"ש שכ' בפירושו לנדרים [ג' ע"ב ד"ה בל תאחר] דבל תאחר דנזירות אינו עובר עד שלשה רגלים ומש"ה ליכא הכא כל תאחר. אבל להחולקים עליו [הר"ן שם] וס"ל דמיד עובר בכל תאחר קשה. וגם מהא דבל יחל קשה לכ"ע ומצאתי קושי' זו בטורי אבן בר"ה דף ד' [ע"א ד"ה צדקות] ותירץ דמשכחת לה כשכבר היה טמא באותו יום עצמו ונמצא אינו מאחר נזירות דטהרה כלל במה שנטמא שנית ועל הך דבל יחל כ' שבחידושו באמת כ' דחשבון הלאוין הוי עם כל יחל ודברים אלו הם נגד כל הראשונים. והנראה לומר דיעויין בנדרים דף ג' [ע"ב] דפריך בגמ' כל יחל דנזירות היכי משכחת לה כיון דאמר הריני נזיר ה"ל נזיר אכל קם לי' בכל יאכל שתה קם לי' בכל ישתה ומשני לעובר עליו בשני לאוין. והנה החינוך כתב בפרשה נשא [מצוה שע"ן] וז"ל כתב הרמב"ם [פ"ה מנזירות הכ"א] ז"ל שהנזיר שטימא עצמו במזיד יתחייב בד' מלקות משום לא יטמא ומשום לא יחל ומשום לא תאחר ומשום לא יבא אם היה טומאה וביאה בהדדי וכבר התעורר על לשון הזה השעה"מ בפרק י"ד מה' מאכלות אסורות [ה"י] דלמה כתב כן בשם הרמב"ם דמשמע דאיהו לא ברירא ליה מילתא והרי הכל הוי סוגיות מפורשות. והנראה דמה דפשיטא להו דאיכא כל יחל לדעתי יש להסתפק בו טובא דהא בגמ' לא מצינו דבנזיר איכא כל יחל רק באכילת ענבים או שתיית יין ויש לומר דרק בזה איכא כל יחל דברו דהרי הוא קיבל על עצמו נזירות של שלשים יום שלא ישתה בהם יין

והוא שותה בהם יין נמצא מחלל דברו וקבלתו דהרי במה ששותה יין אינו סותר מנין נזירותו וגם אותו יום עצמו עולה לו למנין הנזירות והוא הא קיבל שלא לשנות ונמצא חילל דברו. אבל כשמטמא עצמו דסותר מניינו ומוכרח למנות נזירות מחדש הרי שפיר נוכל לומר דליכא כלל משום כל יחל דברו דהרי קבלתו שקיבל עליו נזירות של שלשים יום יהי' מוכרח לקיים אחר טהרתו וימים אלו אינם עולים לו למניינו וא"כ הא יקיים אז דיבורו. ואע"ג דגם בימי טומאתו יש לו כל דין נזיר ואסור בטומאה זהו מגזרת הכתוב דאסור בטומאה ותגלחת ויין כל זמן שלא נשלם קבלתו ולא מנה נזירותו ומש"ה גם בימי ספורו שאינו מחשבון הנזירות אסור בהם אבל הך דלא יחל דברו לא שייך רק בעובר על קבלתו והוא לא קיבל רק למנות נזירות בטהרה וזה הא מונה אותם אח"כ. ועי' בספר המצות להרמב"ם מצות עשה צ"ה בהשגות הרמב"ן שהשיג על מש"כ הרמב"ם דבנדרי גבוה עובר בכל יחל ובל תאחר בג' רגלים וז"ל אבל משום כל יחל אינו עובר עד שיעבור על הנדר ואי אפשר לקיימו ואין לבל יחל ענין ברגלים וכתב המגילת אסתר דהרמב"ם ס"ל כיון דעבר זמן הקבוע הרי חילל דברו ועובר על כל יחל וא"כ להרמב"ם לשיטתו גם בטומאה איכא כל יחל כיון דלא יהיו בשלשים יום הראשונים אבל להרמב"ן ודאי די"ל כמש"כ דבטומאה ליכא משום כל יחל שוב מצאתי בסמ"ג לאוין ר"נ דחשיב שם בנזיר ששתה יין כמה לאוין עובר וחשיב שם גם הך דבל יחל וסמוך לשם בדיני טומאת נזיר חשיב ג"כ הלאוין שעובר ושם לא הזכיר הך דבל יחל ומוכרח להדיא דס"ל כמו שכתבנו וא"כ הא בדקדוק היטב כתב החינוך דין זה רק בשם הרמב"ם דבטומאה ילקה משום כל יחל דהרי הסמ"ג חולק עליו בזה. וא"כ לפי"ז הא ניחא הא דלא חשבה המשנה הך דבל יחל ואפי' לדעת הרמב"ם בפרק ה' מה' נזירות הלכה ט"ו דבנזיר שנטמא אפי' באותן טומאות שאין הנזיר מגלח עליהם מ"מ לוקה עליהם ומדבריו בפרק ג' מהלכות אבל משמע דגם כהן לוקה על הכל וא"כ הא משכחת לה כל יחל בנטמא בטומאה שאין הנזיר מגלח ולחשב ט' מלקות במשנה י"ל דהמשנה איירי בנטמא בטומאה שמגלח עליה והא דלא תני בטומאה שאינו מגלח ויהיה ט' מלקות הא כתבנו בסי' שלמעלה שהתנא לא חשש להוסיף במלקות כלל רק להוסיף במלקות של איסורים נפרדים יעו"ש. וגם דבעיקר הדבר לאו כ"ע מודים להרמב"ם דהתוס' בברכות דף (כ') [י"ט ע"ב ד"ה מדלגין] הביאו ממס' שמחות דטומאה שאין הנזיר מגלח עליו אין הכהן מוזהר עליו כלל

עץ יוסף

מדרש רבה סדר נשא פ"י [ו, ה]

פירוש מהרז"ו

רכה

אם גילח יום שלשים לא יצא. דבעינן שינהוג נזירותו שלשים יום שלמים וכיום לא שהוא לאחר מלאת מגלה. וע"ר דר"ש מן התורה א"צ לנהוג אלא כ"ט ימים שלמים ומגלה יום ל'. אלא מדרבנן אסור לגלח ביום ל' דגזרינן

לחדושו יצא ואינו עולה מן המנין. ^בעל דעתיה דבר פדא אם גלח יום שלשים לא יצא. על דעתיה דר' שמואל אם גלח יום שלשים יצא. אית דבעי נשמענה מן הדא, גדל פדע שער ראשו, פמה הוא גדול שער, שלשים יום. ואית דבעי נשמענה מן הדא, עד מלאת הימים, וכמה הם ימים מלאים, שלשים יום. מעתה אם יצא יום מלאים וחסריו היו אומר החדשים. וחדש מלא הוא ל' יום. משה. אם נימא דלהאי מאן דאמר מדכתיב יום מלאת מדאורייתא בעינן ל' יום מלאים א"כ אם גלח ביום ל' לא יצא דמלאת החדש ל' יום שלמים הן (פ"מ). הימם כתיב. חסר כתיב לומר דבחדש חסר סני דהיינו כ"ט יום. והא דררשי למלאת לכתחילה הוא דבעינן שלמים. ועיין בירוש' פ"ק דנזיר. [כח] מי שאין לו פרע מנין. כ"ה דנזיר ממורט צריך להעביר תער על ראשו. או פירושו מי שאין לו פרע כגון שהוא מגלה בעת הנזירות מנין שהוא חייב לגדל שער. נאמר כאן נזיר. גבי תגלחת כל ימי נדר נזיר. ונאמר להלן נזיר. ואחר ישתה הנזיר יין. ואע"ג דהתם כתיב נזיר והכא כתיב נזיר מ"ט ילפינן מיניה (ז"א). אסור לשתות עד הבאת קרבן. כרבנן נזיר דף מ"ז דס"ל ואחר ישתה הנזיר יין אחר מעשה יחודי. ופרשיי אחר מעשה קרבן ואע"ג שעדיין לא גילח התגלחת לא מעכבא. יא חשוב לפני ככהן גדול. כי קדושתו גדולה על ידי נזירותו כמעלת כהן גדול. קראו הכתוב עטרה. כי עיקר הויפי היא יופי הנפש וזכותה שהוא היפך יופי הגוף המביא לידי התאוה שהוא הנזיר האמתי.

מניתי שאין בפרשה רק כ"ט פעמים ובהכרח לומר שחושב גם מ"ש כי נזר אלהיו על ראשו ג"כ מלשון נזירות ועל שאינו שוה לכל הנז"ל ע"כ לא חשב תחלה אלא כ"ט פעם. לחידושו. כמ"ש לעיל סימן זה שאינו בכלל שאר נדרים וזה לגופו

וכמאן דאמר אין דורשים תחילות שצריך לגופו. גידול שער שלשים יום. שער שלשים השער מגודל ונאות לאדם לאחר שלשים נקרא נזיר ומשא לאדם וכמ"ש לעיל פ"י ט' בס"י כ"ד. עד מלאת הימים. היינו חודש מלא שלשים יום וכ"ט יום נקרא חודש חסר. לא יצא. ואנן תנן במתניתין יצא. הימם כתיב. חסר יו"ד בתרא לדרוש לכתחלה צריך ל' יום ובדיעבד כ"ט. מי שאין לו פרע. שאין טבעו לגדל פרע ששער שלו קטנים תמיד. עד הבאת קרבן. לקמן ס"י ט"ז. משהו. איזה שער שיהיה לו אפילו קטנים. כל ימי נדר נזיר. תער לא יעבור על ראשו ונאמר להלן ואחר ישתה הנזיר יין להורות שגם אחר שעברו ל' של הנזירות אסור לשתות יין שהרי מדבר על הבאת קרבנותיו שמעכב שתיית יין. יא כ"ט ימי הזיר דה'. על נפשות מת לא יבוא ע"י לקמן פ"י י"א סוף ס"י א'. כדי לשמור עצמו. כדלעיל ריש סימן יו"ד. מה כהן. כמ"ש ויקרא כ"א י"א על נפשות מת לא יבוא. כי נזר שמו. ויקרא כ"א י"ב. ויבדל אהרן להקדישו. על שבתורה אינו מפרש שאהרן ובניו הם קדשי קדשים על כן הביא הפסוק של ד"ה וקדושת נזיר קדושת כ"ג היינו ק"ק מה שאין

מסורת המדרש סב פפרי נשא פסקא כ"ה. יושאמי מיר פוק א' הלגה ג'.

חידושי הרש"ש על דעתיה דבר פדא אם גלח יום שלשים לא יצא. ע"י בירושלמי בפ"ק דנזיר בתוס' קה"ע שהעלה זה בצ"ע שהוא נגד משנה מפורשת. גדל פרע לומר דף שהוא גדל פרע אין די אלא מי שיש לו פרע מי שאין לו פרע מנין תלמוד לומר וכו'. י"ל שכבר יש לו פרע (שהוא גידול שער של למ"ד יום) בעת קבלת נזירותו והכי משמע לישנא גדול פרע דהיינו שהפרע שיש לו יגדלו עוד.

חידושי הרד"ף אין די שהוא אסור כו' להקיש לדון ממנו גזרה שוה כו'. ספרי.

ידי משה יא אמר הקדוש ברוך הוא הרי הוא חשוב לפני ככהן גדול. פי' ע"ד דאית' בספרי וישלח את נערי בני ישראל שכל מי שאוכל בטהרה ונזהר מטומאת קרי ראוי להקריב קרבן על המזבח ככה"ג ונזיר זה נזהר מטומאת קרי לפי שנוהר מכל דבר המרגיל את האדם לידי זנות ואוכל מאכליו בטהרה ע"כ ראוייה ליה מעלת כה"ג וק"ל.

ליקוטים יא חשוב לפני ככה"ג. כלומר שההרתי כאלו הענינים במה שהכה"ג מוהרים כי קדושתו גדולה ע"י נזירותו כמעלת כה"ג שהוא האיש הגעלה מכל. קראו הכתוב עטרה. כי עיקר הויפי היא יופי הנפש וזכותה שהוא היפך יופי הגוף המביא לידי התאוה שהיא הנזיר האמתי (אשד החוליס).

יא ו. ה. כל ימי הזירו לה' וגו'. בא וראה שכל מי שמקדש את עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה. זה לפי שמזיר את עצמו מן היין ונהוג צער בעצמו שלא יגלח ראשו כדי לשמר עצמו מן העברה אמר הקדוש ברוך הוא הרי הוא

חשוב לפני ככהן גדול, מה כהן אסור לשמא לכל המתים אף נזיר אסור לשמא לכל המתים. מה ככהן גדול פתיב, (ויקרא כא יב) כי נזר שמן משחת אלהיו עליו, אף בנזיר הוא אומר כי נזר אלהיו על ראשו. מה ככהן פתיב, (דה"א כג יג) ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים, אף נזיר נקרא קדוש שנאמר כל ימי נזרו קדש הוא לה'. בא וראה כמה המצות מעטרות את ישראל. והלא גדול שער נזול הוא לאדם שהוא אינו חופף ראשו, ולפי שהוא מגדלו לשם שמים קראו הפתוב

מתנות כהונה

לחידושו. כלומר לגופו ולמשך נמוכה דין נזיר או פי' כמו שפירש"י וטוס' פ"ק דנזיר. אם גילח יום שלשים יצא. סכנך ענבו כ"ט ימים. גידול שער שלשים יום. עיין פ"ק קמ"א דנזיר. ימים מלאים שלשים יום. משך ימים של ימים. הימם כתיב. חסר יו"ד במלא ומעשה אין לראיה מכלל. וכי הנזיר שותה כו'. שקלאו עדיין נזיר. כל ימי נדר נזיר וגו'. מער לא יעבור. ונאמר להלן נזיר. ולמך ישמה המזיר יין. יא [מגדלו לשם שמים גריסין].

